

Тақырыбы: Туберкулез патоморфозы.

Орындаған:

Топ -204 2-курс.

Қабылдаған: Серікбай М.Қ.

Жоспар:

- Туберкулезге сипаттама.
- Этиологиясы. Патогенезі.
- Патологиялық анатомиясы.
- Біріншілік туберкулез.
- Гематогенді туберкулез.
- Екіншілік туберкулез.
- Туберкулездің асқыну түрлері.

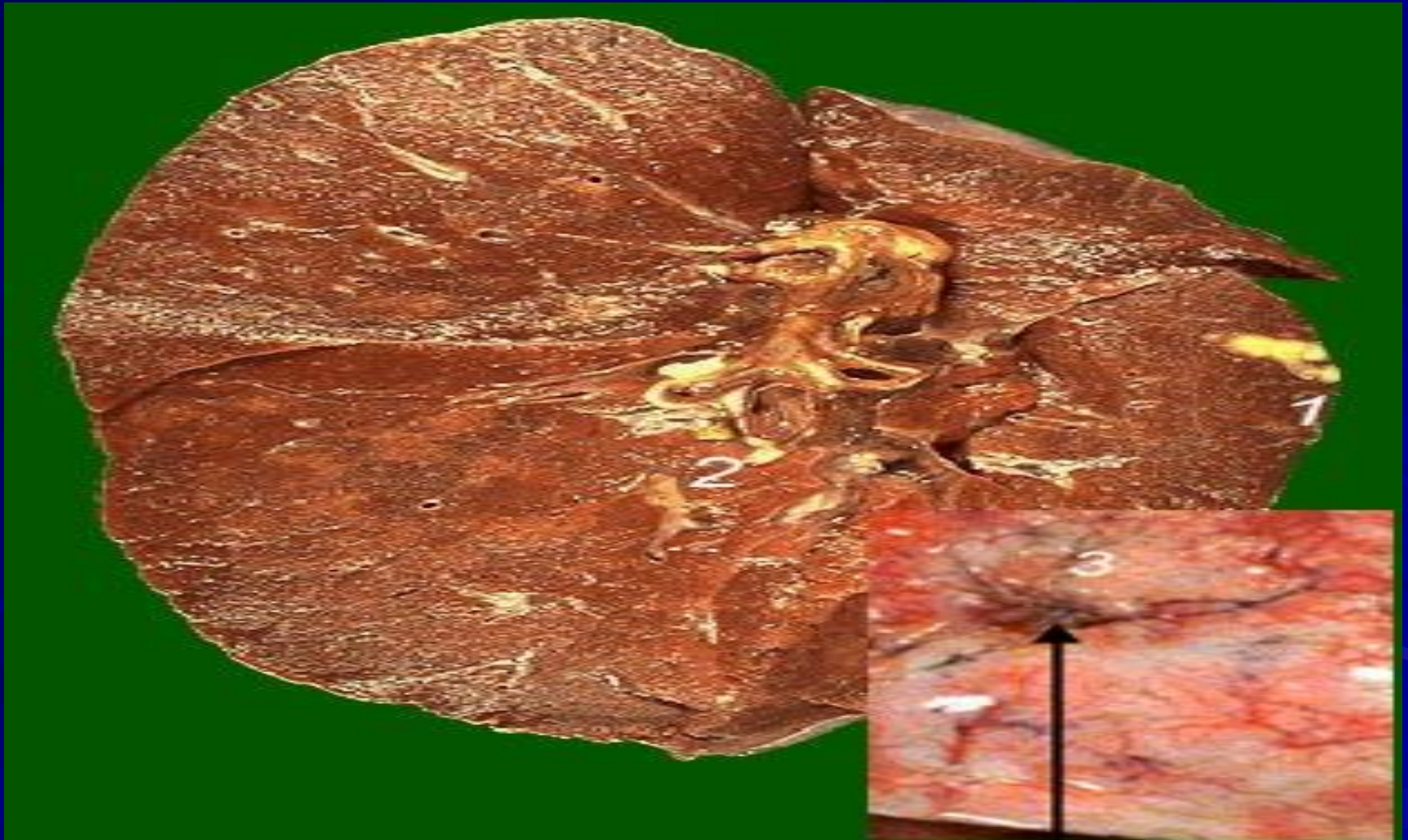
Сипаттама.

- **Туберкулез** – созылмалы инфекциялы сырқат, ол өкпеде және басқа ағзаларда өзіне тән белгілі бір өзгерістердің дамуымен сипатталады. Туберкулез **латынша-tubercula** – томпақ, бұдыр деген мағынаны білдіреді. Туберкулез қазіргі күнге дейін кең тараған жұқпалы аурулардың бірі болып отыр. БДҰ мәліметтері бойынша дүние жүзіндегі туберкулезбен ауыратын адамдар саны 15-20 млн.

Туберкулездің микробактериялары.

Өкпе кесіндісіндегі туберкулездің көрінісі.

Этиологиясы.

Туберкулездің жұқпалы ауру екенін бірінші рет француз дәрігері *Вильмен* (1865ж) анықтаған болатын. 1882 жылы *Р. Кох* науқас қақырығынан туберкулез қоздырушыларын тапты. Инфекцияның қайнар көзі науқас адам.

Негізгі жұғу жолдары:

- Тыныс жолдары арқылы
- Тамақ арқылы
- Алиментарлы жолмен
- Жарақаттанған тері арқылы

Патогенезі.

- Туберкулез патогенезі макро және микроорганизмнің өзара қарым – қатынасына байланысты. Организмнің қорғаушы күшімен микроорганизмнің патогендігі арасындағы тепе-теңдік бұзылғанда ғана туберкулез дамиды. Кейбір жағдайларда туберкулез микробактериялары жергілікті өзгерістер шақырмай-ақ организмге енуі мүмкін. Бұл күйді *латентті микробизм* деп атайды. *Клиникада туберкулез интоксикациясымен көрінеді.*

Патологиялық анатомиясы.

- А.И Струков (1947)
туберкулездің төменгі
клиникалық – анатомиялық
түрлерін ажыратады: біріншілік
туберкулез, гематогенді
туберкулез және екіншілік
туберкулез.

Біріншілік туберкулез.

- **Организм туберкулез инфекциясымен алғаш рет кездескенде пайда болады. Әдетте ол әлсіз балаларда және әртүрлі созылмалы сырқаттармен ауыратын ересек кісілерде кездеседі.**
- **Зқұрамнан тұрады:**
- **Алғашқы ошақ (алғашқы аффект);**
- **Әкетуші лимфа тамырларының қабынуы(лимфангит);**
- **Аймақты лимфа бездерінің қабынуы(лимфаденит);**

Біріншілік туберкулездің өкпедегі көрінісі және рентгенограммасы.

Біріншілік туберкулез кезіндегі плевраның зақымдануы.

Біріншілік туберкулез

құрамдары:

- **Алғашқы аффект** әдетте өкпенің ііі сегментінде, плевра астында пайда болады.
- Лимфа тамырларын бойлай туберкулез төмпешіктері – туберкулезді **лимфангит** пайда болады.
- **Аймақтық лимфа** бездерінде алғашында реактивті арнайы емес экссудативті реакция дамиды, олар тез арада некрозбен және **казеозды лимфаденитпен** алмасады.

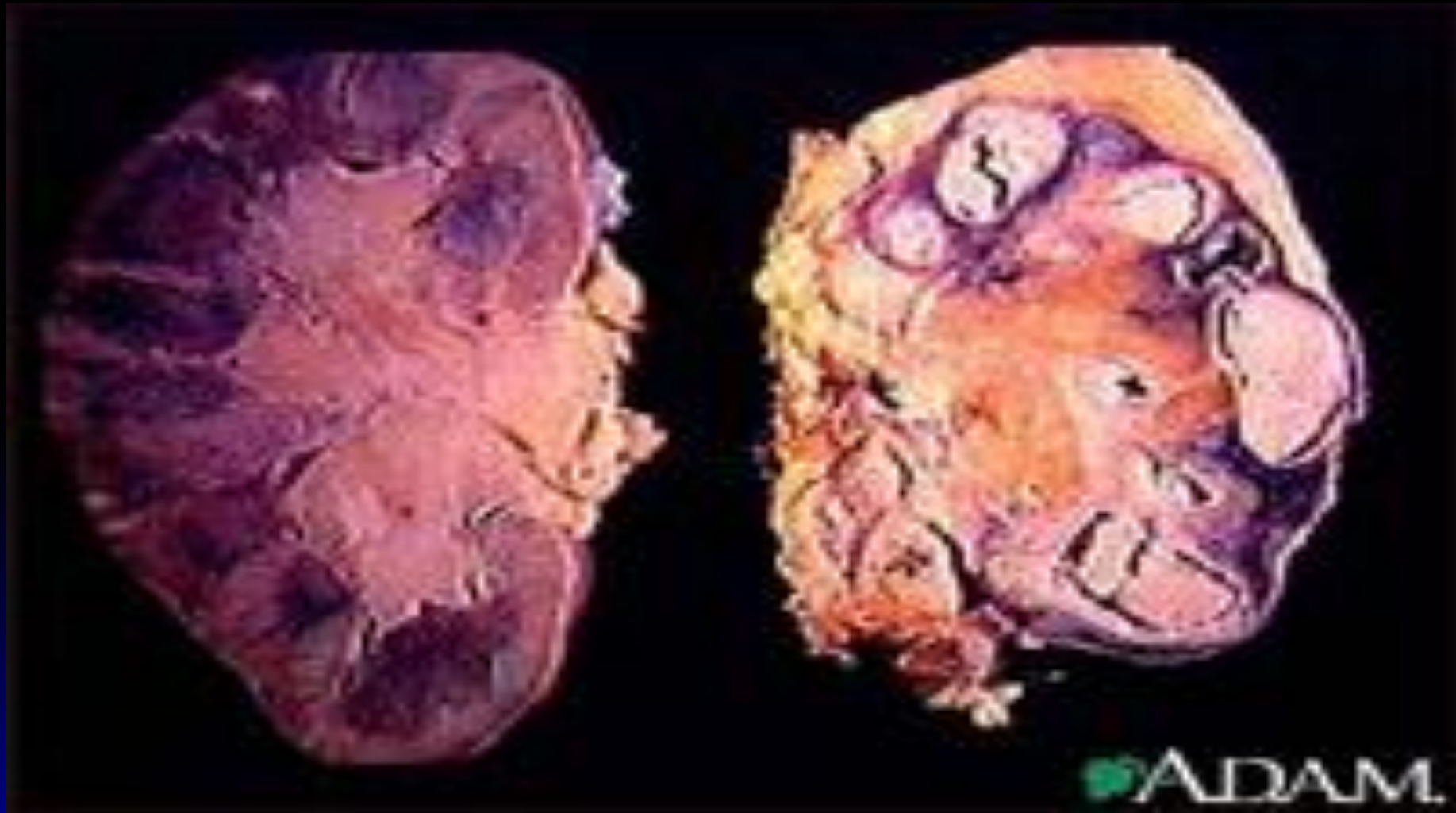
Гематогенді туберкулез.

- Біріншілік туберкулезден кейін дамидын құбылыс . А.И.Струковтың жіктеуі бойынша гематогенді туберкулездің:
- Генерализацияланған
- Өкпе зақымдануының басымдығымен сипатталатын
- Өкпеден тыс ағзалардың зақымдануымен сипатталатын түрлерін ажыратады.

Гематогендік туберкулездің өкпедегі көрінісі.

Гематогенді туберкулездің асқыну түрі:

- Туберкулездің аса қауіпті асқыну түрлерінің біріне **туберкулезді менингит** жатады. Әдетте мидың қабықтарының төменгі бөлігі қабынып қалыңдап, сарғыш-жасыл түрге кіреді, кейде осы жерде туберкулез төмпешіктері көрінеді.
- Сирек жағдайларда мида көптеген **туберкулема** ошақтары пайда болып, олардың көлденеңі 2-3см-ге жетеді. Клиникада ми ісігінің белгілерімен көрінеді.

Өкпедегі рак көріністері.

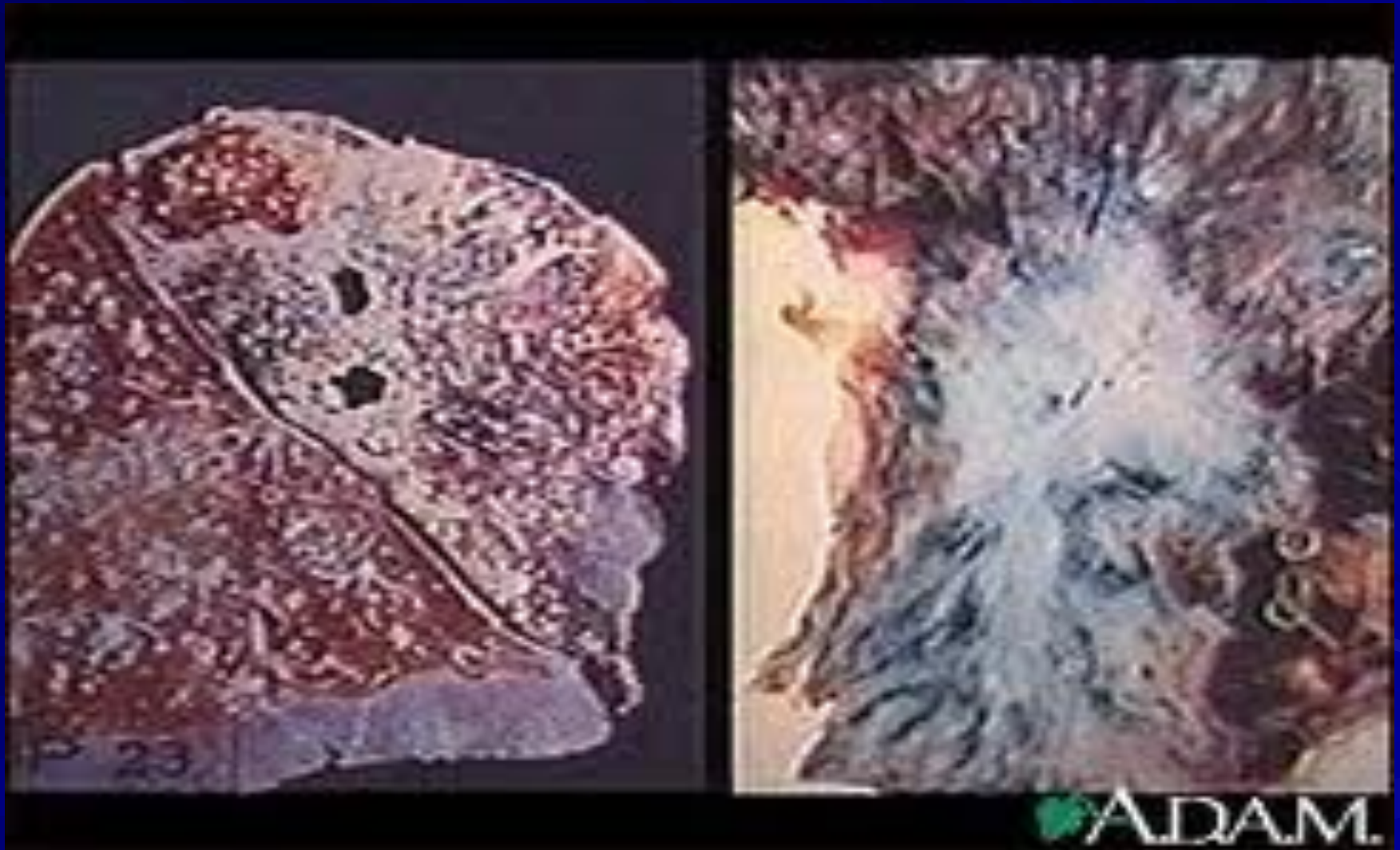
Тері туберкулезінің іріңді асқынуы.

Екіншілік туберкулез.

- Біріншілік туберкулезден жазылған, осы ауруға қарсы шартты иммунитеті бар адамдарда дамиды. Бұл өкпе туберкулезі. 2 фактор әсер етеді:
- Біріншісі- **сытқы фактор**. Туберкулез суперинфекция түрінде яғни организмге туберкулез инфекциясы түскенде дамиды.
- Екіншісі- **ішкі фактор**. Туберкулез организмге ішкі ошақтарда “қалғып” жатқан біріншілік туберкулезден қалған инфекцияның қайта қозуынан дамиды.

Екіншілік туберкулездің өкпедегі көрінісі.

*Екіншілік туберкулездің бірнеше клиникалық
–анатомиялық түрлері бар, оларға:*

- Ошақты туберкулез;
- Фиброзды- ошақты туберкулез;
- Сіңбе тәрізді туберкулез;
- Туберкулема;
- Жіті каверналы туберкулез;
- Фиброзды-каверналы туберкулез;
- Циррозды туберкулез;
- Плевра туберкулезі кіреді.

Ошақты туберкулез.

- Жоғарыда айтылған Абрикосов ошақтарына сәйкес келеді. Олар көне ошақтар жанында эндо-және перибронхит түрінде басталып, тез арада жақын жатқан альвеоларға өтіп ацинозды немесе лобулярлы казеоз пневмония ошағы пайда болады.

Ошақты туберкулез.

Фиброзды ошақты туберкулез.

- Капсуламен қоршалған ошақты туберкулездің қайта қозуы нәтижесінде өрістейді. Осыған байланысты экссудация құбылысы күшейіп казеозды некроз ошағы пайда болады.
- **Сіңбе тәрізді туберкулез.** Сіңбе тәрізді туберкулез ошақты туберкулездің әрі қарай даму кезеңі болып есептеледі. Бұл түрдің ерекшелігі ошақтарының айналасында арнайы емес экссудативті қабыну процесінің басым болуы.

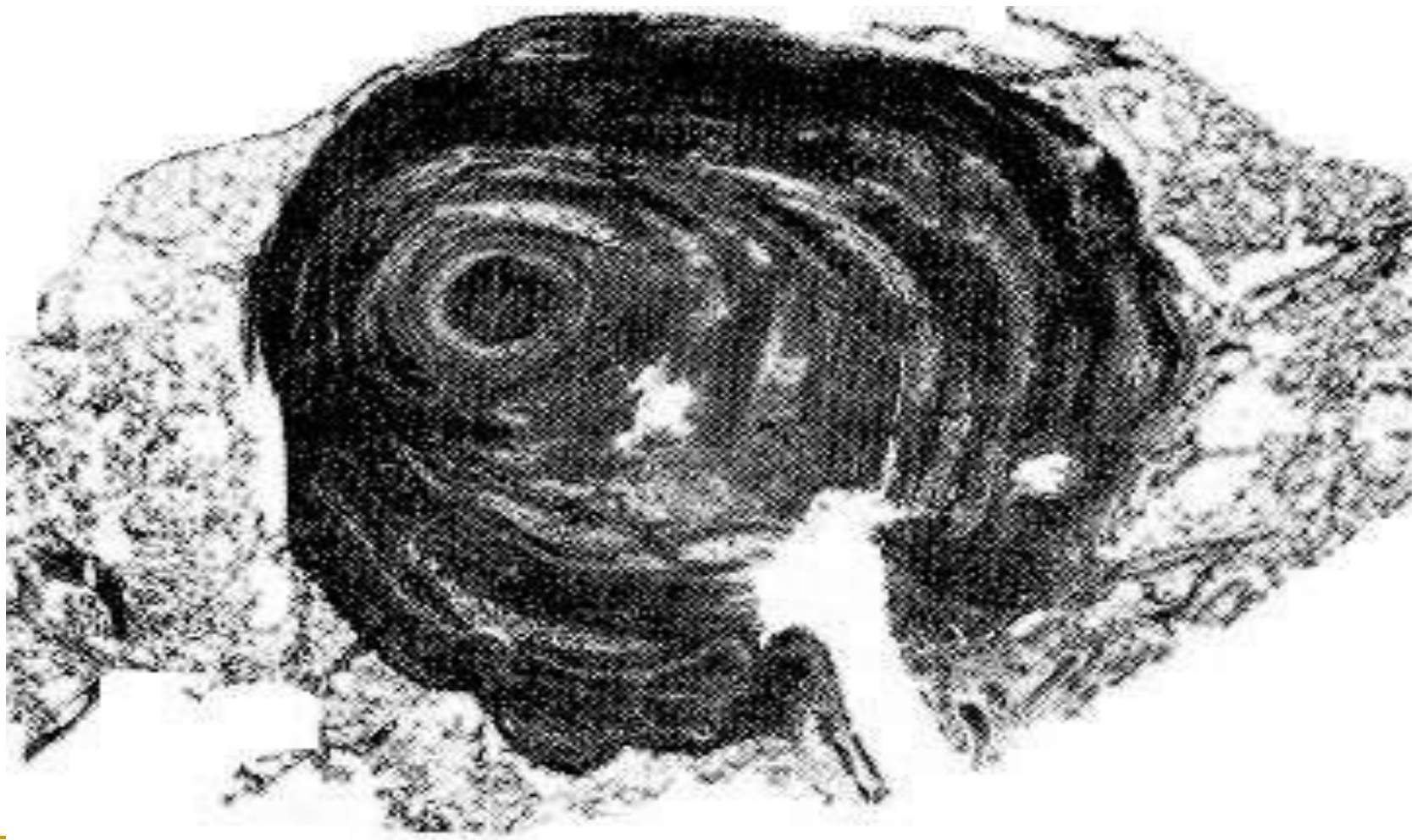
Фиброзды ошақты туберкулез.

Туберкулема.

- Ірі, көлденеңі 2-5 см, жұқа капсуламен қоршалған, казеозды туберкулез ошақтары. Ол негізінен сіңбе туберкулезден кейін дамиды процесс. Кейде туберкулема көлемі өте үлкен алғашқы туберкулез ошағының орнында немесе бірнеше туберкулез ошақтарының бір-біріне қосылып кейін капсуламен оралып қалуы нәтижесінде де пайда болады.

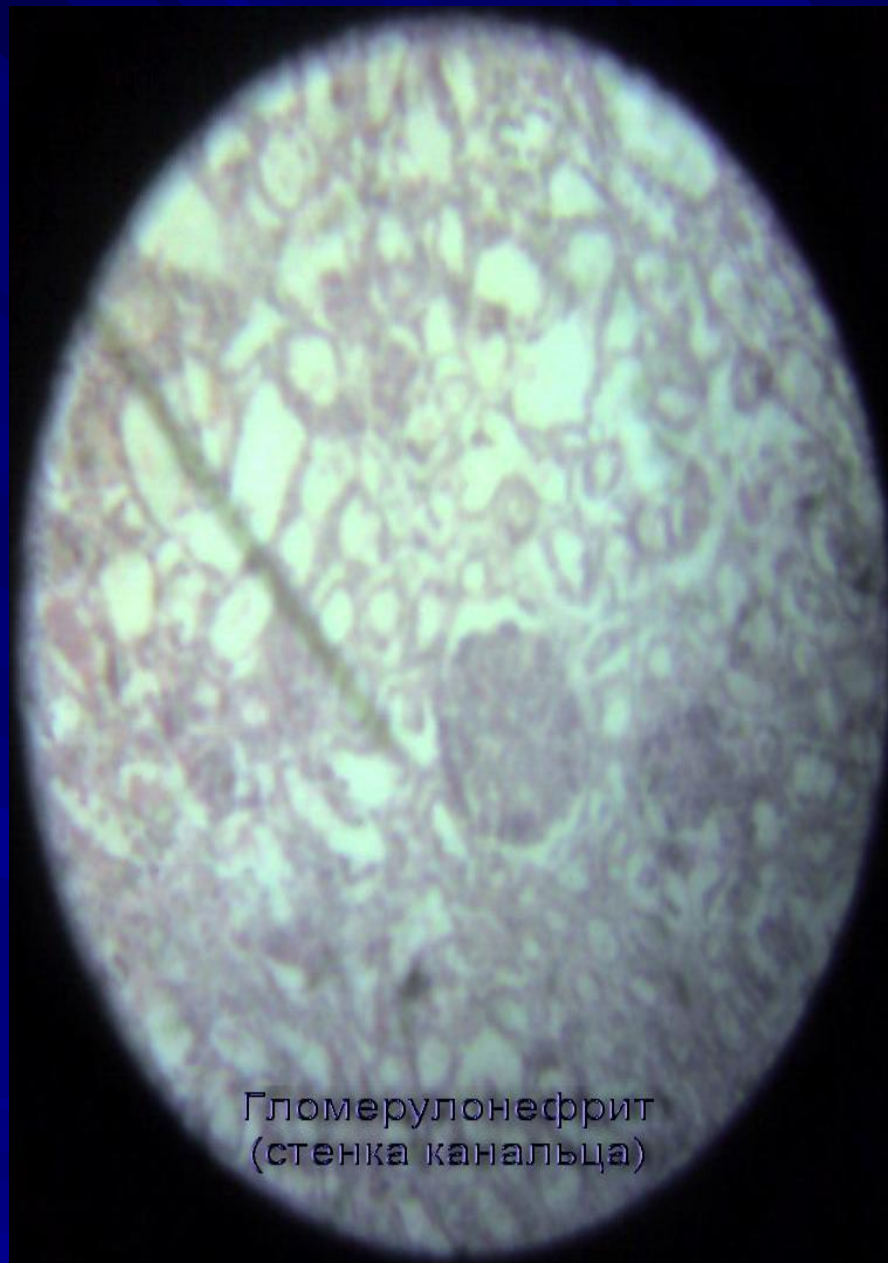
Туберкулема.

Циррозды туберкулез.

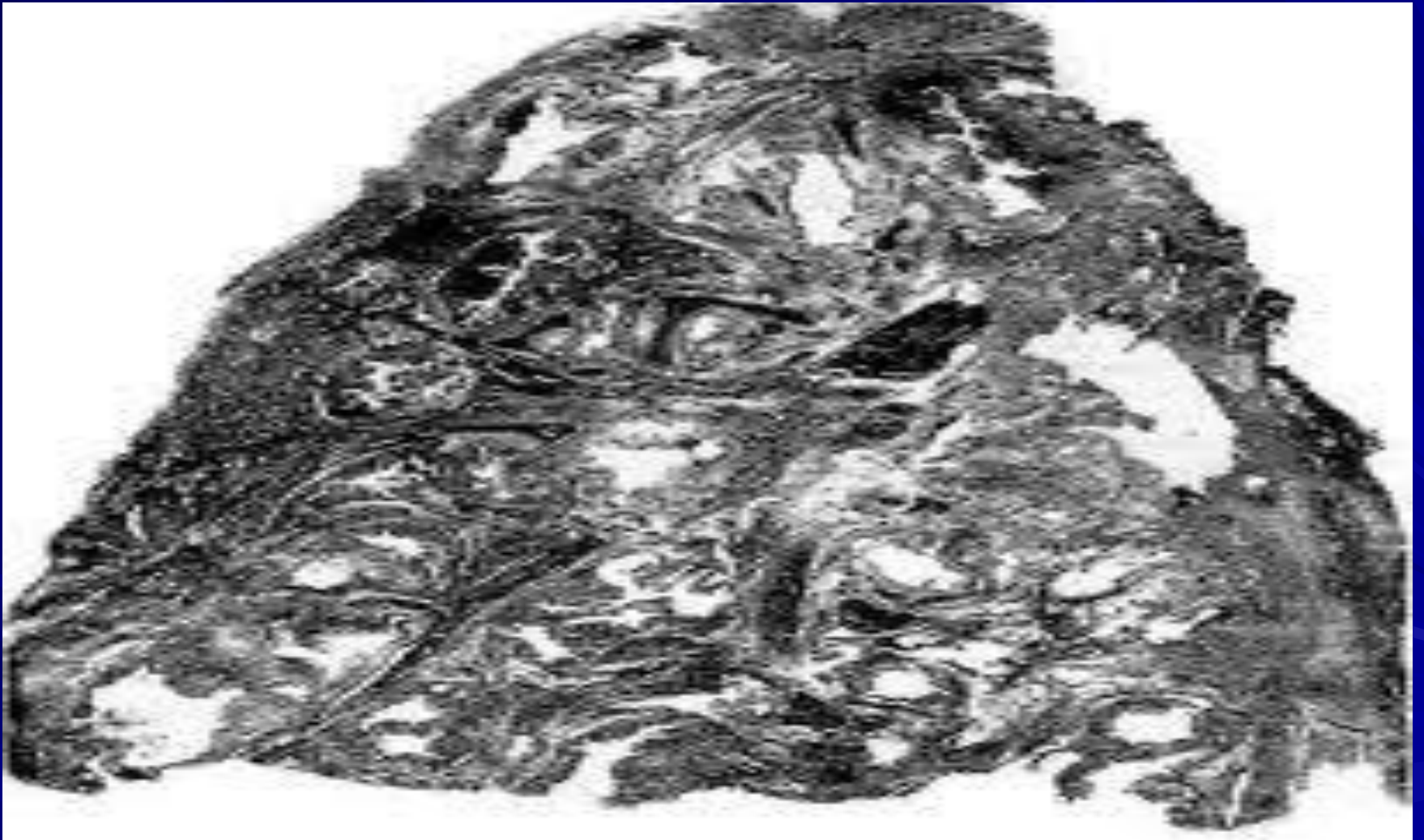
Каверналы
туберкулезден кейін
дамиды. Склерозға
байланысты өкпе өз
формасын жоғалтып,
плеврамен өкпе

арасында
жабыспалар пайда
болады.

Гломерулонефрит
(стенка канальца)

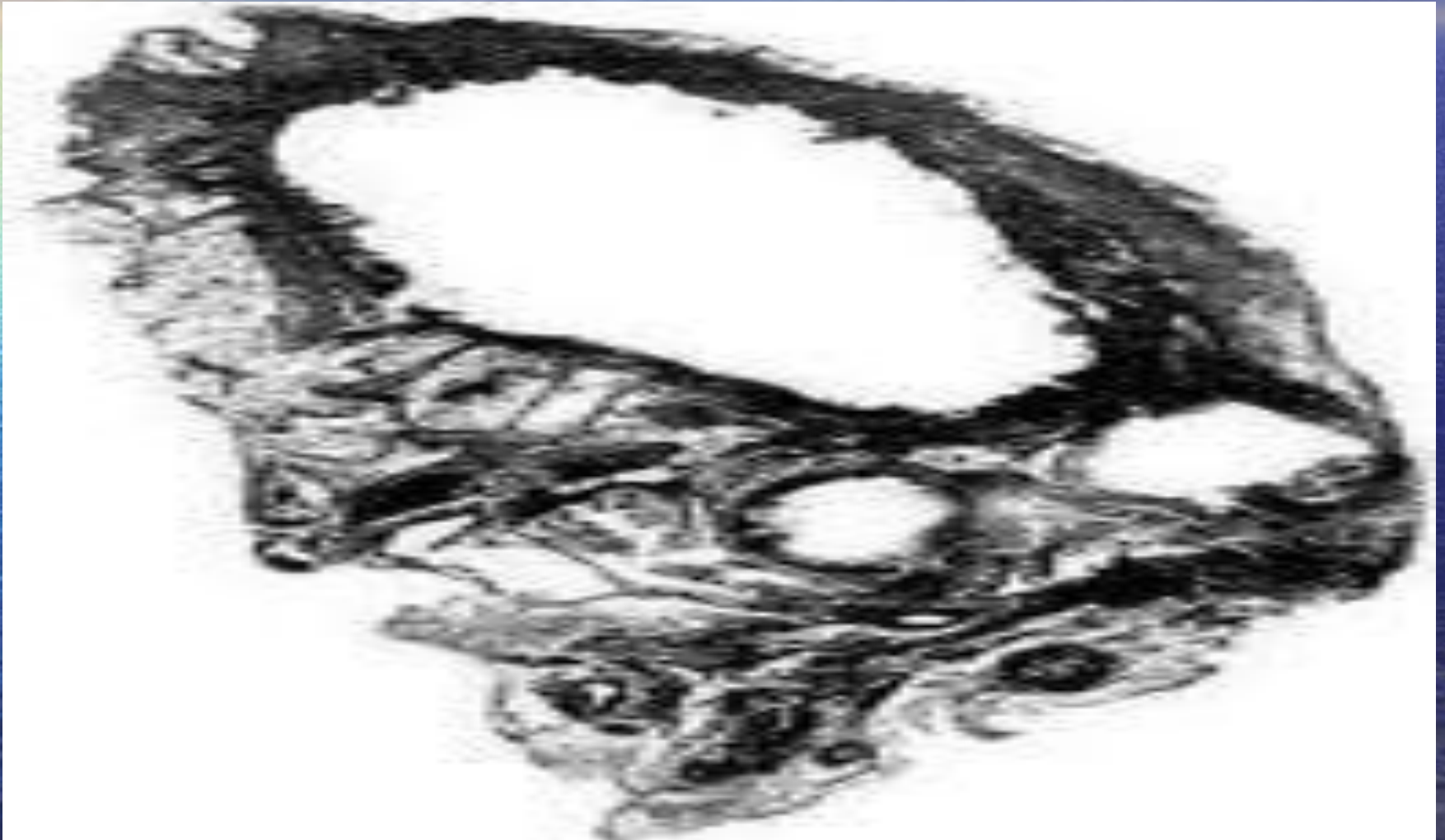
Өкпе кесіндісіндегі циррозды туберкулез көрінісі.

- Фиброзды- каверналы туберкулез жіті каверналы туберкулезден соң, олардың айналасында қатты капсула пайда болуына байланысты дамиды. Бұл кезде кавернаның қабырғасы үш қабаттан тұрады.
- Оның ішкі қабаты казеозды заттардан түзілген.
- Ортаңғы қабаты туберкулезге тән грануляциялы тканьнен тұрады.
- Ал сыртқы каверна айналадағы дәнекер тканьмен қоршалған.

Өкпе кесіндісіндегі фиброзды-каверналы туберкулез.

Туберкулездің асқыну түрлері.

Асқыну түрлеріне жатады:

- Каверна пайда болу
- Кавернадан қан кету
- Пневмоторакс асқынуы
- Өкпелік жүрек
- Амиллоидоз

Пайдаланылған әдебиеттер:

- 1.Абдуллаходжаева М.С “Основы патологии человека.1997
- 2.Ахметқалиев С.Г ,Қамбаров Ж.А “Клиникалық морфологияға кіріспе” 1999
- 3.Саркисов Д.С,Пальцев М.А Хитров Н.К Общая патология человека.1997

